

BH-VT (Šuo kompanionas ir saugus šuns elgesys mieste) egzamino/bandymų taisyklės

Bendrinės nuostatos.

Šiuose bandymuose gali dalyvauti šunys, kurie yra ne jaunesni kaip 12 mėn. amžiaus (arba Nacionalinės kinologijos organizacijos nustatytas amžius), šuns elgesys šūviui netikrinamas, tačiau šuns elgesio patikrinimas ir jo identifikavimas yra privalomi prieš egzaminą. Egzamino metu šuo gali būti su grandinėle, odiniu ar medžiaginiu antkakliu. Jei naudojama „smaugiamoji“ grandinė, pavadys privalo būti prisegtas už ne smaugiamojo žiedo. Daugiau jokių pašalinių antkaklių (nuo parazitų) ar daiktų ant šuns būti negali. Egzamino metu pas vedlį kartu su savimi (rūbų kišenėse, rankose ar kitur) negali būti jokių šunį motyvuojančių priemonių (žaislai, maistas ir pan.). Aptikus pas vedlį šunį motyvuojančias priemones teisėjas individualiai priima sprendimą dėl įspėjimo arba diskvalifikacijos. Jei teisėjas diskvalifikuoja vedlį, tokiu atveju į darbinę knygėlę įrašoma – diskvalifikacija dėl nesportiško elgesio.

Šis egzaminas susideda iš dviejų dalių:

1. Šuns paklusnumo dalis, kuri demonstruojama aikštelėje prisegus šunį su pavadžiu ir be pavadžio.
2. Šuns saugus elgesys natūraliomis miesto sąlygomis.

Atskirai laikyti po vieną dalį negalima. Leidžiama egzamino metu pasirodyti tik vieną kartą su tuo pačiu šunimi (arba 2 su skirtingais šunimis). Išlaikius 1 dalį (paklusnumas aikštelėje) laikoma antra dalis. Tik abiejų dalių bendras teigiamas įvertinimas laikomas užskaitytu egzaminu ir tik tokiu atveju išduodamas diplomai.

Bet kokia testuojamo šuns agresija kito šuns ar žmogaus atžvilgiu (įskaitant vedlį) – diskvalifikacija.

Visos komandos (vedlys-šuo) vertinamos pagal nustatytas FCI darbinių šunų darbo grupės patvirtintas taisykles, neatsižvelgiant į vedlio lytį, rasę ar religinius vedlio įsitikinimus ir pan.; šunys - nepriklausomai nuo jų veislės.

Žemiau pateikiamos žodinės komandos yra tik pavyzdžio tipo. Vedlys gali naudoti žodines komandas bet kokia jam priimtina kalba. Komanda, tam pačiam pratimui, privalo būti vienoda, išarta normaliu tonu (nešaukiant), negali būti iš necenzūrinių žodžių ar žeminanti, žeidžianti.

Jei vedlys atlikdamas pratimus sumaišo seką arba praleidžia kurį nors iš pratimų, teisėjas privalo sustabdyti vedlį ir paprašyti atlikti praleistą pratimą. Tolimesni pratimai atliekami nustatyta tvarka (nepriklausomai, jei komanda jau atliko šį pratimą ne pagal seką). Balai už tai nenuimami. Pratimai vertinami nuosekliai pagal atlikimo tvarką. Jei atliekant pratimą padaroma klaida (nesvarbu, kad prieš tai jis buvo atliktas korektiškai ne eilės tvarka), vertinamas tik tas pratimas, kuris buvo atliktas paeiliui. Jei vedlys neatlieka pratimo dalies, tokiu atveju balas yra mažinamas atitinkamai nuo viso pratimo atlikimo. Jei šuo demonstruoja akivaizdžią baimę žmonių grupėje (šalinasi, neina į grupę savarankiškai, vedlys paskatina fiziniu veiksniu su pavadžiu) – teisėjas gali diskvalifikuoti šunį, tokiu atveju į darbinę knygėlę įrašoma – diskvalifikuotas dėl elgesio patikros neigiamo rezultato. Komandai leidžiama toliau tęsti pasirodymą, tačiau pratimai be pavadėlio neatliekami ir jokie balai nerašomi.

Pagrindiniai reikalavimai (tai kas vertinama egzamino metu)

Šuns būseną:

- Pasitikintis savimi
- Motyvuotas/džiaugsmingas ir norintis dirbti
- Koncentracija/dėmesys
- Harmoningas bendras komandos darbas

Atlikimo technika, tikslumas

- Padėtis
- Atlikimas

Komandos

Jei šuo neįvykdo pratimo po trečios komandos, atitinkamas pratimas lieka be įvertinimo ir yra nutraukiamas (vedlys gali toliau tęsti egzaminą). Pratime šuns paguldymas su pasikvietimu, vedlys kviečiant šunį gali kviesti jį vardu. Šuns vardas kartu su kita pasikvietimo komanda (pvz. pas mane) laikoma, kaip papildoma komanda.

Šuns reakcija į komanda

Šuo gavęs vedlio komandą turi atlikti ją greitai ir noriai. Bet kokie baimės ar streso požymiai mažina balą.

Papildomos komandos

Jei šuo neatlieka pratimo pagal antrą papildomą komandą (viena pagrindinė ir dvi papildomos), atitinkamas pratimas vertinamas 0 balų. Jei šuo neatlieka dalies pratimo po dviejų papildomų komandų, vertinama maksimaliai kaip „nepakankamai“ (daugiau kaip 70% pratimo balo vertės).

1 – ma papildoma komanda – vertinama kaip „patenkinamai“, už pratimo dalį;

2 – a papildoma komanda – vertinama kaip „nepakankamai“ už pratimo dalį.

Pvz. pratimas -> Šuns paguldymas ir pasikvietimas pas save viso 10 balų (5 balai už Pagrindinę padėtį, pratimo vystymą ir komandos atlikimą. 5 balai už komandos vykdymą, pasikvietimą, pagrindinę padėtį pratimo užbaigimui), tai dalinis pratimo vertinimas iš 5 balų už pirmą papildomą komandą – „patenkinamai“ iš 5 balų = -1,5 balo;

antra papildoma komanda – „nepakankamai“ iš 5 balų = -2,5 balo.

Jei šuo atlieka pratimą be komandos, tai pratimo dalis vertinama kaip „nepakankamai“.

Prisistatymas teisėjui

Prieš pradėdant pasirodymą vedliai prisegtų pavadinimu (laisvai kabančiu) šunimi privalo prisistatyti teisėjui (vedlio vardas- šuns vardas). Tik po teisėjo nurodymo vedliai užima teisėjo paskirtą vietą, starto tašką arba šuns paguldymo su dėmesio atitraukimu vietą. Vedlių prisistatymas teisėjui yra šuns elgesio patikrinimo dalis. Šuns vertinimas prasideda iškart, po to kai vedliai užima jiems teisėjo paskirtą vietą.

Pratimo pradžia ir pabaiga

Teisėjas duoda leidimą/ženklą kiekvieno pratimo pradžioje. Visi kiti veiksmai, tokie kaip, posūkiai, sustojimai, tempo keitimas ir pan., atliekami be teisėjo nurodymo. Labai svarbu laikytis nustatytos 3 sekundžių taisyklės (pvz. po sustojimo, šuns pasikvietimo pas save ir komandos šuniui užimti pagrindinę poziciją pratimo užbaigimui, šuns pagyrimo ir naujo pratimo pradžia arba naujos pagrindinės pozicijos užėmimui).

Pratimai ir jų atlikimo tvarka

Šunsėjimas greta su prisegtų pavadinimu – 15 balų

Šunsėjimas greta be pavadinimo – 15 balų

Šuns pasodinimas ir vedlio pasitraukimas – 10 balų

Šuns paguldymas ir pasikvietimas pas save – 10 balų

Šuns gulėjimas su dėmesio atitraukimu – 10 balų

Viso komanda (vedlys/šuo) gali surinkti 60 balų. Minimalus balas suteikiantis teisę komandai dalyvauti antroje dalyje turi būti ne mažiau 70% (arba 42 balai) nuo maksimalaus balo. Bandymų organizatoriui prašant teisėjas gali paskirstyti šunis vietomis (tik tuos kurie sėkmingai išlaikė abi dalis).

Atskirų pratimų vertinimo kriterijai.

Visi pratimai privalo būti vertinami pagal sekančius bendrinius pratimo atlikimo kriterijus:

Visos komandos prasideda ir baigiasi Pagrindine Padėtimi!

Pagrindinė padėtis suprantama, kaip šuns laisva sėdésena iš kairės vedlio pusės, taip kad šuns mentis būtų vedliui ties kairės kojos keliu. Šuo privalo sėdėti lygiagrečiai vedliui numanoma judėjimo tiesiaja.

Vedlys privalo stovėti „**sportinėje stovésenoje**“.

Sportinė stovésena suprantama, kaip vedlio tiesus stovėjimas, kojos suglaustos, rankos tiesios ir priglaustos prie šono.

Vertinama:

Pagrindinė padėtis -> pratimo vystymas -> komandos atlikimas (taip pat ir šuns reakcija į komandą) -> pratimo užbaigimas -> pagrindinė padėtis

Pratimo vystymas

Iš pagrindinės padėties, tokiuose pratimuose, kaip šuns pasodinimas, šuns paguldymas su pasikvietimu, atliekamas pratimo vystymas. Pratimo vystymas turėtų būti atliktas praeinant nemažiau kaip 10 ir nedaugiau kaip 15 žingsnių, prieš tai, kai vedlys duos šuniui komandą pratimo išpildymui (pvz. sėdėti).

Šuns pasiėmimas

Pratimuose (pvz. dėl nepakankamo aikštelės dydžio), kai vedliui reikia grįžti pas šunį, vedlys gali priesti prie šuns, kaip iš priekio, taip ir iš nugaros.

Šuns pasikvietimas / Šuns atsisėdimas prieš vedlį / Pratimo užbaigimas

Atliekant pratimą, šuns paguldymas su pasikvietimu, vedlys vietoj pasikvietimo komandos (pvz. pas mane) gali pasikviesti šunį vardu. Šuns vardas su kita pasikvietimo komanda vertinamas, kaip papildoma komanda (balas sumažinamas už tą pratimo dalį). Šuo turi bėgti pas vedlį noriai/džiaugsmingai, tikslingai ir tiesiai į vedlį numanoma tiesiaja, atsisėsti prieš vedlį kuo arčiau ir tiesiai. Po vedlio komandos „Greta“ šuo iškart privalo užimti pagrindinę padėtį. Pagrindinę padėtį šuo gali užimti apeidamas vedlį arba apsisukdamas vedlio priekyje.

Šuns pagyrimas

Šuns pagyrimas leidžiamas kiekvieną kartą po pratimo užbaigimo ir tik pagrindinėje pozicijoje. Jei ši pozicija yra kito pratimo pradžios pagrindinė padėtis, būtina išlaikyti 3 sekundžių pauzę.

Padėties klaidos

Techniniuose pratimuose (sėdėti, gulėti), nepriklausomai nuo kitų klaidų, jei šuns pratime padėtis netaisyklinga (pvz. šuo liko stovėti/atsigulė gavęs komandą Sėdėti), balas bus sumažinamas 50% už visą pratimą.

BH-VT 1 dalis – Bendras šuns paklusnumas aikštelėje

Šuns ėjimas greta su prisegtu pavadžiu – 15 balų. Atlikimas.

Vedlys su prisegtu pavadžiu šunimi, po teisėjo komandos, normalia, natūralia eisena juda tiesiąją pirmyn 50 žingsnių, apsisuka per kairį petį 180° (šuo gali suktis į kairę kartu su vedliu, arba apibėgti vedlį iš nugaros) ir juda ta pačia tiesiąja atgal 10-15 žingsnių; po komandos „Greta“ atlieka tempo keitimą t.y. 10-15 žingsnių bėgimą; po komandos „Greta“ atlieka 10-15 žingsnių lėtą ėjimą; po komandos „Greta“ normalia, natūralia eisena juda tiesiąją iki starto taško, atlieka posūkį į dešinę, normalia, natūralia eisena juda tiesiąją apie 15 - 20 žingsnių; atlieka antrą posūkį į dešinę ir normalia, natūralia eisena juda tiesiąją apie 15 –20 žingsnių; apsisuka per **kairį petį** ir juda ta pačia

tiesiąja atgal 5-10 žingsnių – sustoja (šuo privalo savarankiškai atsisėsti ir užimti pagrindinę padėtį) – pauzė 3s.; po pauzės vedlys duoda šuniui komandą „Greta“ ir normalia, natūralia eisena juda tiesiąją apie 10 - 15 žingsnių, atlieka posūkį į kairę, ir normalia, natūralia eisena juda į 4 judančių žmonių grupę tiesiąją. Į judančių žmonių grupę vedlys privalo eiti tiesiai per vidurį ir grupėje apeina vieną žmogų iš kairės savo pusės (taip, kad šuo būtų per vidurį tarp grupėje esančio žmogaus ir vedlio) ir vieną grupės žmogų iš dešinės savo pusės (vedlys su šunimi atvaizduoja menamą aštuoniukę grupėje). Vedlys su šunimi privalo sustoti grupės viduryje arba prie kurio nors grupės žmogaus (negalima sustoti išėjus iš grupės), šuo privalo savarankiškai atsisėsti ir užimti pagrindinę padėtį – pauzė 3s. Po teisėjo nurodymo vedlys išeina iš grupės (vedliui sustojus šuo savarankiškai užima pagrindinę padėtį) atsega nuo šuns pavadį ir įsideda jį į dešinėje pusėje turimą kišenę (arba apsijuosia per kairį petį taip, kad pavadžio užsegimas būtų dešinėje pusėje). Vedlys neturi nueiti nuo grupės daugiau kaip per 5m. Po teisėjo komandos, vedlys grįžta į Starto vietą ir po teisėjo nurodymo atlieka pratimus su šunimi be pavadėlio.

Atlikimo schema pateikta taisyklių aprašymo apačioje

Pratimo vystymas -> Vedliui davus komandą ir pradėjus judėti, šuo noriai, paklusniai ir lygiagrečiai eina greta vedlio. Pavadys privalo būti kairėje vedlio rankoje, ne ilgesnis kaip 50 cm., laisvai kabėti (primenant raidę U) tarp šuns ir vedlio. Vedlys gali eiti ištiesęs ranką su pavadžiu ir už šuns galvos kairės ausies jo atžvilgiu, tačiau reikalavimas laisvam pavadžiui išlieka. Bet koks vedlio fizinis veiksmas pavadžiu draudžiamas ir gali būti vertinamas kaip prievarta prieš šunį (priklausomai nuo pavadžio naudojimo intensyvumo ir šuns reakcijos, teisėjas privalo įspėti arba sustabdyti pasirodymą).

Komandų atlikimas -> posūkliai, tempo keitimas, šuns sustojimas ir atsisėdimas vedliui sustojus

Pratimo pabaiga -> **Vedliui baigus bet kurį pratimą šuo turi užimti pagrindinę padėtį savarankiškai** (šuo atsisėda iš kairės vedlio pusės taip, kad šuns mentis būtų vedliui ties kairės kojos keliu. Šuo privalo sėdėti lygiagrečiai vedliui ir numanoma judėjimo tiesiąja).

Šuns ėjimas be pavadėlio – 15 balų. Atlikimas

Teisėjo nurodymu, vedlys normalia, natūralia eiseną juda tiesiąją min. 50 žingsnių, apsisuka per kairį petį 180° ir juda ta pačia tiesiąją atgal 10-15 žingsnių; po komandos „Greta“ daro tempo keitimą ir atlieką 10-15 žingsnių bėgimą; po komandos „Greta“ atlieka 10-15 žingsnių lėtą ėjimą; po komandos „Greta“ normalia, natūralia eiseną juda tiesiąją iki starto taško - apsisuka ir sustoja. Šuo privalo užimti pagrindinę padėtį savarankiškai.

Pratimo vystymas -> Vedliui davus komandą ir pradėjus judėti, šuo noriai, paklusniai ir lygiagrečiai eina greta vedlio. Vedlys gali eiti ištiesęs ranką už šuns galvos kairės ausies jo atžvilgiu, tačiau reikalavimas laisvam, natūraliam

vedlio ėjimui išlieka. Bet koks vedlio fizinis veiksmas ranka, kūnu ar koja šuns atžvilgiu yra draudžiamas ir gali būti vertinamas kaip pagalba arba prievarta prieš šunį (priklausomai nuo šuns reakcijos į panaudotą veiksmą - teisėjas privalo įspėti arba sustabdyti pasirodymą).

Jei nusegus pavadį, šuo palieka vedlį ar aikštę ir po 3 vedlio komandų nesugrįžta pas vedlį – diskvalifikacija. Į darbinę knygelę įrašomą – diskvalifikuotas dėl nepaklusnumo. Vedlys gali toliau tęsti pasirodymą su pavadžiu prisegtu šunimi – tokiu atveju komanda balais nevertinama. Visi iki diskvalifikacijos surinkti balai išlieka.

Komandų atlikimas -> posūčiai, tempo keitimas, šuns sustojimas ir atsisėdimas vedliui sustojus

Pratimo pabaiga -> **Vedliui baigus ėjimą greta, šuo turi užimti pagrindinę padėtį savarankiškai** (šuo atsisėda iš kairės vedlio pusės, taip kad šuns mentis būtų vedliui ties kairės kojos keliu. Šuo privalo sėdėti lygiagrečiai vedliui numanoma judėjimo tiesiąją).

Pratimo **Šuns ėjimas greta su prisegtu pavadžiu-> Šuns ėjimas be pavadėlio vertinimas:**

Šuns išėjimas į priekį/atsilikimas, atsitraukimas nuo vedlio į šoną, lėti arba neužtikrinti atsisėdimai po (vedlio sustojimų), papildomos komandos, pagalba kūnu, klaidos pagrindinėje padėtyje, šuns nedėmesingumas, (silpna arba visiškai nėra) koncentracijos į vedlį, „užspausta“, stresuota šuns būseną, noro darbui ir motyvacijos nebuvimas = vertinimo balo mažinimas.

Šuns pasodinimas ir vedlio pasitraukimas – 10 balų

Atlikimas: Vedlys su šunimi starto taške, pagrindinėje padėtyje. Po teisėjo nurodymo, duoda šuniui komandą „Greta“ ir normalia, natūralia eiseną juda tiesiąją 10-15 žingsnių. Vedlys sustoja ir duoda šuniui komandą – Sėdėti (komanda gali būti duodama bei atliekama vedliui nesustojant ir iš eisenos). Po komandos Sėdėti, šuo privalo iškart atsisėsti tiesiai judėjimo kryptimi be vedlio pagalbos (nepasisukant į šunį, nueinant nuo šuns neatsisukant ir nesidairant atgal). Šuo turi sėdėti ramiai ir sekti (stebėti) nueinantį vedlį. Vedlys, palikęs sėdintį šunį, nueina 15 žingsnių – sustoja - apsisuka per kairį petį ir po 3s. (arba

gavęs teisėjo nurodymą) juda ta pačia tiesiąją atgal pas šunį.

Pratimo vertinimo kriterijai -> netaisyklinga pagrindinė padėtis, lėtas atsisėdimas ir neramus/ ne dėmesingas šuns elgesys sėdint, kartu su kitomis pratimo atlikimo klaidomis (pratimo vystymas = ėjimas greta 10-15 –žingsnių, šuns reagavimas į komandą, komandos išpildymas) – vertinimo balo mažinimas. Jei šuo liko stovėti arba atsigulė, tai nuo pratimo bendro balo papildomai atimama -5 balai.

Šuns paguldymas ir pasikvietimas pas save – 10 balų

Jei bandymų aikštės ilgis leidžia (jei bandymų aikštelės ilgis yra ribotas šiam pratimui atlikti reikia grįžti į starto tašką), vedliui grįžus pas šunį po komandos „Sėdėti“ ir užėmus pagrindinę padėtį, teisėjo nurodymu vedlys duoda šuniui komandą „Greta“ ir normalia, natūralia eiseną juda tiesiąją 10-15 žingsnių. Vedlys sustoja ir duoda šuniui komandą – „Gulėti“ (komanda gali būti duodama bei atliekama vedliui nesustojant ir iš eisenos). Vedlys toliau nueina nemažiau kaip 30, bet nedaugiau kaip 50 žingsnių – sustoja - apsisuka per kairį petį ir po teisėjo komandos pasikviečia šunį pas save (komanda „Pas mane“). Po komandos šuo, noriai/energingai, tiesiai bėga pas vedlį ir užima sėdimą padėtį priešais – pauzė 3s.. Po vedlio

komandos „Greta“, šuo užima pagrindinę padėtį.

Pratimo vertinimo kriterijai -> netaisyklinga pagrindinė padėtis, lėtas atsigulimas ir neramus/ne dėmesingas šuns elgesys gulint, kartu su kitomis pratimo atlikimo klaidomis (pratimo vystymas = ėjimas greta 10-15 –žingsnių, šuns reagavimas į komandą, komandos išpildymas, lėtas, nemotyvuotas šuns bėgimas pas vedlį, vedlio pagalba arba plačiai išskėstos vedlio kojos (ne pečių plotyje)) – vertinimo balo mažinimas. Jei šuo liko stovėti arba atsisėdo, tai nuo pratimo bendro balo papildomai atimama –2,5 balo. Jei šuo po 2 (dviejų) papildomų komandų neatėjo pas vedlį – pratimas vertinamas 0 (nepatenkinamai). Tokiu atveju vedlys pasiima šunį pats (egzaminą galima tęsti toliau).

Šuns gulėjimas su dėmesio atitraukimu – 10 balų

Pratimo atlikimas: Teisėjo nurodymu vedlys pavadečiu prisegtu šunimi eina į varžybų organizatoriaus pažymėtą šuns paguldymo vietą (teisėjas dalyviams privalo nurodyti, koks žymeklis skirtas konkrečiai šuns lyčiai, šis nurodymas galioja visiems dalyviams).

Vedlys prie nurodyto žymeklio užima su šunimi pagrindinę padėtį. Po teisėjo nurodymo, vedlys atsega pavadį nuo šuns ir sulaukęs teisėjo nurodymo paguldo šunį duodamas komanda „Gulėti“. Gavęs teisėjo nurodymą, palieka šunį gulėti, o pats tiesia kryptimi nueina nuo šuns paguldymo vietos mažiausiai 30 žingsnių (jei teisėjas nenurodė kitaip arba į iš anksto bandymų organizatoriaus atžymėtą vietą). Vedlys privalo užimti stovimą padėtį taip, kad būtų nugara į šunį.

Komandų atlikimas -> Šuo į komandą reaguoja iškart ir atsigula, tiesiai ir lygiagrečiai vedliui.

Pratimo pabaiga -> Teisėjo nurodymu vedlys grįžta pas šunį, šuo ramiai guli. Teisėjui davus leidimą, vedlys duoda šuniui komandą „Sėdėti“ – šuo užima pagrindinę padėtį, vedlys užsega pavadį. Teisėjui leidus, vedlys duoda šuniui komandą „Greta“ ir eina į starto tašką.

Pratimo vertinimo kriterijai -> Klaidos pagrindinėje padėtyje, neramus šuns elgesys, vedlio pagalba (nuolatos dairosi į šunį), šuo nušliaužė/paėjo (ir vėl atsigulė), atsistojo per anksti, šuo sėdi arba stovi, jei šuo palieka nurodytą gulėjimo vietą daugiau nei 3 m. (pratimas vertinamas 50% viso pratimo vertės jei kita komanda (vedlys-šuo) jau atliko 2 pratimą (ėjimas greta be

pavadėlio). Jei vedliui grįžtant pas šunį, šuo pakilo ir juda pas jį, atimama iki – 3 balų (priklausomai nuo šuns nueito atstumo iš gulėjimo vietos iki vedlio).

Bendros Pastabos:

Visos komandos turi būti atliekamos tarp 10 ir 15 žingsnio.

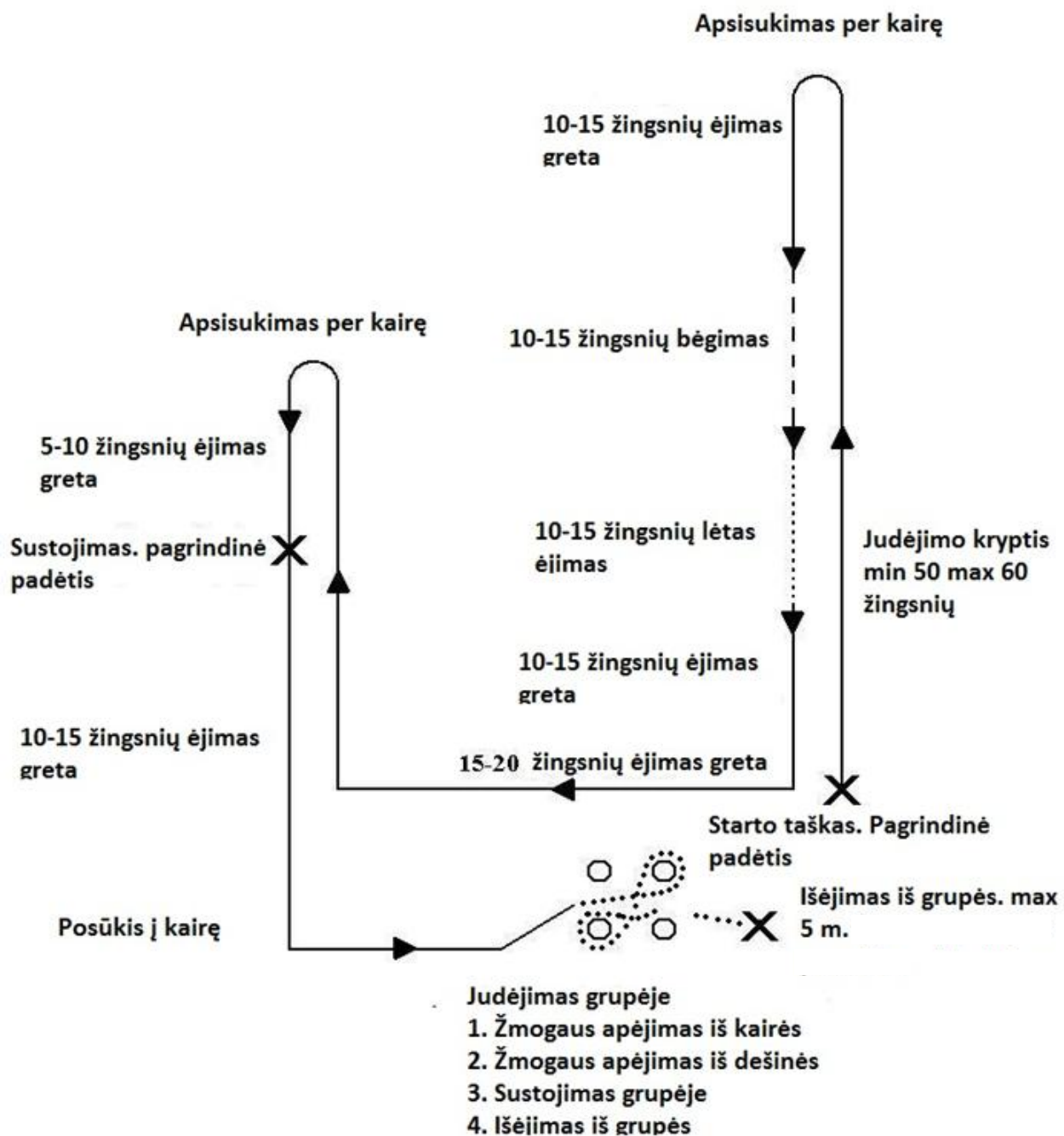
Vedliui leidžiama pagirti šunį tik pratimo pabaigoje. Po pagyrimo iki pradedant kitą pratimą, turi būti išlaikyta 3s. pauzė. Pagyrimas turi būti santūrus (paglostymas, patapšnojimas ar balsu). Perdėm emocingas pagyrimas neleidžiamas.

Pagrindinė padėtis gali būti užimama tik vieną kartą (laikoma, kad pagrindinė padėtis užimta, kai vedlys pilnai sustojo. Vedliui stovint vietoje ir nekeičiant padėties, bet kokia komanda šuniui užimti pagrindinę padėtį traktuojama kaip papildoma komanda arba pagalba).

Esant nepilnam balui (pvz. 42,5) teisėjas turi suapvalinti galutinį įvertinimą iki lygaus balo. Teisėjas gali apvalinti į didesnę arba mažesnę pusę įvertinęs visą komandos bendrą pasirodymą ir įspūdį. Teisėjas turi teisę bet kada sustabdyti ar visai nutraukti bandymą, jei kyla pagrįstų abejonių dėl šuns arba vedlio elgesio, aplinkinių saugumo, aplinkybių galinčių nulemti sveikatos sutrikimus ir pan.

Žemiau pateikiama schema paklusnumo atlikimui aikštelėje (su prisegtu ir be pavadėliu šunimi):

Bendro paklusnumo aikštelėje BH atlikimo schema

BH-VT 2 dalis – Šuns elgesys natūraliomis miesto sąlygomis

Visi žemiau aprašyti pratimai turėtų būti atliekami ne aikštelėje, o natūraliomis miesto sąlygomis ir tokioje vietoje (pvz. gatvė, parkas, prekybos centrų aikštelės, miesto aikštės, daugiabučio kiemas ir pan.) kad sudarytų tinkamas sąlygas šuns elgesio įvertinimui. Kiekvienas šuo privalo būti testuojamas individualiai, tačiau teisėjui paliekama teisė nuspręsti koku būdu bus atliekamas šuns testavimas iš anksto suderinus su bandymo organizatoriumi. Šioje dalyje balai nerašomi – teikiamas bendras teisėjo įvertinimas pagal bendrą šuns elgesį natūraliomis miesto sąlygomis – išlaikė/ne išlaikė.

Žemiau pateikti patikros pratimai yra **rekomenduojamo pobūdžio** ir jų eiliškumas arba parinkimas gali būti nuspręstas individualiai paties teisėjo. Nacionalinei kinologijos organizacijai yra suteikta teisė savarankiškai nustatyti privalomus šuns mieste patikros pratimus, atsižvelgiant į klimatinės oro sąlygas, galimybes ir gyvūno laikymo bei vedžiojimo mieste reikalavimus. Vedlys, dalyvaujantis miesto bandymuose yra pilnai atsakingas už šuns elgesį ir jo veiksmų padarytą žalą. Pratimų metu, bet kokie vedlio kontroliuojamieji veiksmai pavadžiu šuns atžvilgiu draudžiami (išskyrus tuos atvejus, kai tai būtina), bandymas, tokiu atveju ne užskaitomas. Vedliui leidžiama naudoti žodines komandas. Teisėjas turi teisę savo nuožiūra nuspręsti ar reikalingas papildomas elgesio patikrinimas konkrečiam šuniui, jei jam kyla pagrįstų įtarimų.

1. Prasilenkimas su žmonėmis ar žmonių grupe

Po teisėjo nurodymo, vedlys pavadėliu prisegtu šunimi, laisvai natūraliai eina gatve. Pavadys privalo būti kairėje vedlio rankoje, laisvai kabėti (primenant raide U). Šuo prasilenkdamas su prieš jį ateinančiu žmogumi/žmonėmis (grupė iš 6 žmonių) turi eiti laisvai, ramiai, demonstruoti natūralų savo elgesį ir nereaguoti į juos. Priešais ateinantis žmogus turi priėti prie vedlio, paspausti jam ranką ar sustoti ir pradėti trumpą pokalbį.

2. Prasilenkimas su dviratininku ir automobiliu

Po teisėjo nurodymo, vedlys pavadėliu prisegtu šunimi, laisvai natūraliai eina gatve. Pavadys privalo būti kairėje vedlio rankoje, laisvai kabėti (primenant raide U). Vedlys eina palei kelią ar gatvę taip, kad šuo prasilenktų su prieš jį atvažiuojančiu dviratininku arba automobiliu. Šuo turi eiti laisvai, ramiai, demonstruoti natūralų savo elgesį ir nereaguoti. Priešais atvažiuojantis automobilis žmogus turi sustoti, atsidaryti langą ir paspausti vedliui ranką ar pradėti trumpą pokalbį. Vedliui sustojus, šuo turėtų atsisėsti ir elgtis natūraliai, ramiai.

3. Prasilenkimas su bėgančiu žmogumi arba riedutininku

Po teisėjo nurodymo, vedlys pavadėliu prisegtu šunimi, laisvai natūraliai eina gatve. Pavadys privalo būti kairėje vedlio rankoje, laisvai kabėti (primenant raide U). Šuo prasilenkdamas su prieš jį prabėgančiu žmogumi/riedutininku turi eiti laisvai, ramiai, demonstruoti natūralų savo elgesį ir nereaguoti į juos.

4. Šuns elgesys su kitais šunimis

Po teisėjo nurodymo, vedlys pavadėliu prisegtu šunimi, laisvai natūraliai eina gatve. Pavadys privalo būti kairėje vedlio rankoje, laisvai kabėti (primenant raide U). Šuo prasilenkdamas su prieš jį ateinančiu žmogumi, kuris vedasi šunį turi eiti laisvai, ramiai, demonstruoti natūralų savo elgesį ir nereaguoti. Priešais ateinantis žmogus turi su šunimi praeiti taip, kad abu šunys būtų toje pačioje pusėje ir prasilenktu priešpriešai (tai gali būti kitas bandymų šuo arba specialiai šiam testui parinktas). Vedliui leidžiama duoti komanda „Greta“, pasodinti ar paguldyti šunį, kol pro juos praeis kitas vedlys su šunimi.

5. Vieno pririšto ir palikto šuns elgesys miesto sąlygomis, reakcija į kitus gyvūnus

Po teisėjo nurodymo vedlys pririšą šunį prie prekybos centro (stulpo, medžio, tvoros ir pan.) specialiai tam skirtoje vietoje arba pagal esamas galimybes ir pasitraukia nuo šuns taip, kad šuo nematytu vedlio. Šį bandymą galima atlikti ir prie daugiabučio laiptinės kieme. Priištą šuo gali, stovėti, gulėti ar sėdėti. Po teisėjo nurodymo šalia pririšto šuns (rekomenduojamas atstumas ne arčiau kaip 5 žingsniai iki šuns) praeina kitas vedlys su šunimi (arba organizatorių paskirtas šuo statistas, kuris privalo būti ne agresyvus). Priištą šuo turi elgtis ramiai, nepulti kito praeinančio šuns/vedlio, nesistengti atitrūkti nuo

pavadžio, nerimastingai bėgioti ar nepertraukiamai loti. Po teisėjo nurodymo, vedlys grįžta ir pasiima šunį.